

Sygn. akt XVII AmA 18/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Andrzej Turliński
Protokolant:	sekr. sądowy Iwona Hutnik

po rozpoznaniu 18 listopada 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) **Szkoły Wyższej C. B. w S.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania (...) **Szkoły Wyższej C. B. w S.** od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 grudnia 2014r. Nr (...)

I. oddala odwołanie,

II. zasądza od (...) Szkoły Wyższej C. B. w S. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł (słownie: trzysta sześćdziesiąt zł) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Andrzej Turliński

Sygn. akt XVII AmA 18/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 grudnia 2014 r. Nr (...) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko (...) Szkole Wyższej C. B. w S. (powód) na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U.Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na rozpowszechnianiu w formie reklam informacji o rekrutacji na nowy kierunek studiów pn. fizjoterapia pomimo niezyskania akredytacji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w przedmiocie wydania pozwolenia na prowadzenie tego kierunku studiów w (...) Szkole Wyższej C. B. w S., które to działanie może wprowadzać przeciętnego konsumenta w błąd i powodować podjęcie przez niego decyzji dotyczącej zawarcia umowy o kształcenie na ww. Uczelni, co wyczerpuje znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej i stanowi naruszenie art. 4 ust. 1 i 2 w związku z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206) i stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 1 października 2014 r.

W pkt II decyzji na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 264 § 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 267) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOKiK obciążył (...) Szkołę Wyższą C. B. w S. kosztami postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązał tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 11,40 zł w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Od ww. decyzji powódka złożyła odwołanie zaskarżając w całości decyzję Prezesa UOKiK wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i wydanie orzeczenia, co do istoty sprawy stwierdzającego, że w niniejszej sprawie nie ma miejsca praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji. Ponadto wniosła o zwolnienie (...) Szkoły Wyższej C. B. w S. z kosztów postępowania oraz zasądzenie od organu na jej rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Zaskarżonej decyzji zarzucono:

1. naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez błędne uznanie, iż działanie (...) szkoły Wyższej C. B. w S. polegające na rozpowszechnianiu w formie reklam informacji o rekrutacji na nowy kierunek studiów pn. fizjoterapia pomimo nieuzyskania akredytacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w przedmiocie wydania pozwolenia na prowadzenie tego kierunku, które to działanie może wprowadzać przeciętnego konsumenta w błąd wyczerpuje znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej, podczas gdy działania informacyjne powódki o naborze na kierunek „fizjoterapia” nie wprowadzały konsumentów w błąd, nie naruszały zbiorowych interesów konsumentów, gdyż powyższa informacja reklamowa zawierała tzw. gwiazdkę, która informowała konsumentów, iż kierunek zostanie uruchomiony pod warunkiem uzyskania zgody Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego – tym samym informacje o naborze zawsze były prawdziwe, rzetelne oraz nie stanowiły działań bezprawnych;
2. naruszenie art. 77 § 1 w związku z art. 7 kpa oraz art. 107 § 3 kpa a także art. 233 § 1 kpc w związku z art. 84 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jak również art. 8 kpa i art. 80 kpa, czyli obowiązku wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego oraz obowiązku dokładnego i rzetelnego wyjaśnienia stanu faktycznego poprzez błędne ustalenie, iż reklama o rekrutacji powódki na nowy kierunek studiów pn. fizjoterapia może wprowadzać przeciętnego konsumenta w błąd;
3. naruszenie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez błędne ustalenie, iż nastąpiło naruszenie przepisów ustawy przez powódkę i obciążenie kosztami postępowania.

W uzasadnieniu S. C. B. podała, iż Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów błędnie ustalił, iż reklama o rekrutacji na kierunek fizjoterapia może wprowadzać przeciętnego konsumenta w błąd. Wydając decyzję organ nie uwzględnił faktu, że w przedmiotowej sprawie powódka przekazywała konsumentom rzetelną i jednoznaczną informację w ramach przekazu reklamowego o kierunku fizjoterapia. Każda taka informacja zawierała tzw. gwiazdkę, która informowała zainteresowanych podjęciem studiów na niniejszym kierunku, iż zostanie on uruchomiony pod warunkiem uzyskania zgody Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Ponadto uczelnia informowała kandydatów na studia o fakcie nie posiadania akredytacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w związku, z czym nie były podpisywane umowy o proces kształcenia na kierunku fizjoterapia. Kandydaci jedynie deklarowali chęć studiowania na ww. kierunku w przypadku jego uruchomienia. W przypadku nie uzyskania zgody Ministerstwa kandydaci mieli możliwość przepisania się na inny kierunek lub rezygnacji z nauki bez żadnych dodatkowych kosztów.

Powódka nadmieniła także, że żaden z kandydatów, którzy złożyli deklaracje do przystąpienia do studiowania na kierunku fizjoterapia po otrzymaniu informacji o braku zgody Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie złożył skargi ani innych zastrzeżeń, że wprowadzono go w błąd.

Dodatkowo S. C. B. podnosiła, że dysponowała pełną kadrą dydaktyczną, co stanowiło podstawowy wymóg ubiegania się o akredytację do prowadzenia studiów na kierunku fizjoterapia. Ponadto nauczyciele akademicy złożyli na odpowiednich formularzach oświadczenia o przynależności do minimum kadrowego na kierunku fizjologia, które znajdują się w Ministerstwie.

Ponadto powódka zarzuca, iż organ nie zebrał i nie rozważył całego materiału dowodowego oraz nie wyjaśnił w sposób rzetelny i wyczerpujący stanu faktycznego niniejszej sprawy przede wszystkim nie wziął pod uwagę, że przy innych reklamowanych kierunkach nie było dodatkowych znaków a jedynie „fizjoterapia” była obciążona informacją, że (...) Szkoła Wyższa C. B. w S. czeka na zgodę Ministerstwa na uruchomienie przedmiotowego kierunku.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe zastrzeżenia powódka wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w całości ewentualnie o jej uchylenie.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes UOKiK podtrzymał w całości stanowisko wyrażone w zaskarżonym rozstrzygnięciu i wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka – (...) Szkoła Wyższa C. B. w S. jest uczelnią niepubliczną, wpisaną do Rejestru uczelni niepublicznych i związku uczelni niepublicznych prowadzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego działającą na podstawie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i wydanych do niej przepisów wykonawczych. Podstawowym zadaniem Uczelni jest kształcenie studentów w zakresie prowadzonych kierunków studiów. Kształcenie to odbywa się w formie odpłatnych studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (odpis z rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych k. 21-33 akt sądowych).

Sąd ustalił, że Wydział Ochrony Środowiska i Nauk o Zdrowiu (...) Szkoły Wyższej C. B. w S. do dnia wydania przez Prezesa UOKiK decyzji uznającej działania powódki za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nie otrzymał uprawnienia do prowadzenia kształcenia na kierunku „fizjoterapia” na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym (decyzja Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 marca 2014 r. o odmowie nadania Wydziałowi Ochrony Środowiska i Nauk o Zdrowiu (...) Szkoły Wyższej C. B. w S. uprawnienia do prowadzenia kształcenia na kierunku „fizjoterapia” na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, decyzja Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 6 sierpnia 2014 r. utrzymująca w mocy decyzję Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 marca 2014 r.)

Na podstawie wyjaśnień (...) Szkoły Wyższej C. B. w S. Sąd ustalił, że powódka wśród reklamowanych kierunków studiów posiadających już akredytację Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego umieszczała także kierunek – fizjoterapia oznaczony gwiazdką zawierającą informację o treści „Kierunek uruchomiony po otrzymaniu zgody MNiSW”. Powódka reklamowała powyższe kierunki przez ogłoszenia prasowe w popularnych gazetach takich jak: (...), (...), (...), poprzez różne strony internetowe m.in. (...) oraz (...) zawierających informacje o kształceniu na studiach licencjackich na kierunku fizjoterapia bez odnośnika „Kierunek uruchomiony po uzyskaniu zgody MNiSW”. Dokumenty aplikacyjne na kierunek fizjoterapia były przyjmowane od 6 maja 2013 r. w chwili obecnej szkoła z uwagi na brak akredytacji na kierunku fizjoterapia nie prowadzi naboru na ten kierunek studiów.

Powyższe okoliczności faktyczne udokumentowane zostały również w postaci włączonych do akt administracyjnych sprawy fotokopii reklam umieszczanych przez powódkę w ww. tytułach prasowych oraz na stronach internetowych (pismo powódki K 57 – 60 akt adm., materiały reklamowe K 84 – 91 akt adm.). Jednocześnie Sąd ustalił, że niektóre materiały reklamowe powódki na jej stronach internetowych zawierające informacje o kształceniu na kierunku studiów fizjoterapia nie miały odnośnika – gwiazdki przy tym kierunku z informacją o otwarciu kierunku po uzyskaniu zgody MNiSW (materiały K – 21, 27, 30, 42, 45 akt adm.).

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione przez powódkę w odwołaniu nie zasługują na uwzględnienie.

Bezzasadny jest w szczególności zarzut naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez błędne uznanie, iż działania (...) Szkoły Wyższej C. B. polegające na rozpowszechnianiu w formie reklam informacji o rekrutacji na nowy kierunek studiów pod nazwą fizjoterapia, pomimo nieuzyskania akredytacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w przedmiocie wydania pozwolenia na prowadzenie tego kierunku, które to działanie może wprowadzać przeciętnego konsumenta w błąd

Należy przede wszystkim dokonać analizy podjętego przez powódkę działania polegającego na promowaniu kierunku kształcenia, na którego otwarcie nie otrzymała akredytacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Zdaniem Sądu powyższe działanie mogło wprowadzić w błąd przeciętnego konsumenta. W orzecznictwie panuje pogląd, że przeciętny konsument jest osobą dojrzałą i krytyczną, która posiada określony zasób wiedzy ogólnej i informacji o otaczającej go rzeczywistości oraz że potrafi to wykorzystać, jednakże poziom nasilenia powyższych cech oraz umiejętność korzystania z nich zależy od rynku, na którym stosowana jest dana praktyka. Jednocześnie należy pamiętać, że konsument – nawet dobrze zorientowany i ostrożny nie jest profesjonalistą i ma prawo do rzetelnej i jasnej informacji pozostającej w zgodzie z prawem i niewprowadzającą w błąd. W rozważanej sprawie przeciętny konsument – kandydat na studia na kierunku fizjoterapia – zapoznając się z ofertą dydaktyczną (...) Szkoły Wyższej C. B. w S. mógł być wprowadzony w błąd, co do kierunków dostępnych na uczelni. Nie ulega bowiem wątpliwości, że kierunek nieposiadający akredytacji nie może być uznany za kierunek dostępny w ofercie dydaktycznej danej uczelni.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że powódka reklamując kierunki studiów przy pomocy ulotek, plakatów banerów czy informacji na różnych stronach internetowych posługiwała się w przypadku kierunku „fizjoterapia” dodatkowym oznaczeniem w formie gwiazdki stanowiącej odnośnik do informacji o treści „Kierunek uruchomiony po uzyskaniu zgody MNiSW”. Zwrot ten sformułowany w czasie przeszłym dokonany może wzbudzać w potencjalnym studencie przekonanie, że dany kierunek został już uruchomiony tj. można ubiegać się o przyjęcie na studia na kierunek fizjoterapia, ponieważ powódka posiada wymagane prawem uprawnienia do prowadzenia w tym zakresie rekrutacji. Taka informacja mogła wprowadzić jej odbiorcę w błąd, gdyż nie informowała w sposób jasny i rzetelny czy kierunek pod nazwą fizjoterapia został już uruchomiony, czy też zostanie uruchomiony dopiero po uzyskaniu zgody Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Zdaniem Sądu takie sformułowanie może wręcz stanowić potwierdzenie uruchomienia przedmiotowego kierunku z powodu otrzymania akredytacji Ministerstwa. Objęte oceną materiały reklamowe mogły spowodować podjęcie przez konsumenta decyzji w tym przypadku o złożeniu dokumentów wymaganych podczas rekrutacji, której nie podjąłby w przypadku otrzymania prawdziwej i przede wszystkim jasnej informacji, że interesujący go kierunek zostanie uruchomiony pod warunkiem otrzymania zgody MNiSW, co jest równoznaczne z brakiem możliwości podjęcia studiów na kierunku fizjoterapia do czasu uzyskania tej zgody przez powódkę.

Trzeba nadto zważyć, że nie wszystkie materiały reklamujące nowy kierunek zostały opatrzone informacją, że jest to kierunek, którego tak naprawdę S. C. B. nie mogła otworzyć do czasu otrzymania zgody Ministerstwa. Brak takiej informacji w materiałach reklamowych przy nazwie kierunku jeszcze bardziej niż w poprzednim wypadku utwierdzał kandydatów w przekonaniu, że fizjoterapia to kierunek, na który prowadzona jest rekrutacja, przyjmowane są dokumenty i nie istnieją żadne przeszkody ze strony Uczelni w rozpoczęciu nauki na powyższym kierunku.

Zważywszy na powyższe argumenty Sąd nie zgodził się z wyjaśnieniami S. C. B., iż przy reklamowaniu kierunków studiów fizjoterapia jednoznacznie podano dodatkową informację o tym, że Szkoła czeka na zgodę ministerstwa i była to informacja prawdziwa i rzetelna. Dodatkowo należy zauważyć, że wbrew wyjaśnieniom powódki wzmianka zawarta pod gwiazdką nie informowała kandydatów, „iż kierunek zostanie uruchomiony pod warunkiem uzyskania zgody Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego” a wręcz przeciwnie, że warunek ten jest już spełniony skoro „Kierunek

uruchomiony po uzyskaniu zgody MNiSW”, można rozumieć jako kierunek, który został uruchomiony po uzyskaniu zgody MNiSW.

Nie ma wątpliwości, że (...) Szkoła Wyższa C. B. naruszyła dobre obyczaje, które znajdują odzwierciedlenie w prawie do rzetelnej, jasnej i jednoznacznej informacji o kierunkach, na które Uczelnia prowadzi rekrutację w oparciu o otrzymaną zgodę Ministerstwa na kształcenie a każda próba wprowadzenia w błąd konsumenta prowadząca do osiągnięcia celu przez przedsiębiorcę, jakim jest przyjęcie na studia jak największej ilości studentów a tym samym spowodowanie rezygnacji z korzystania z ofert innych uczelni stanowi niedozwoloną praktykę rynkową. Należy podkreślić, że uruchomienie nowego kierunku pod nazwą fizjoterapia nie było pewne. W sytuacji jego nieuruchomienia student mógł złożyć rezygnację lub też zdecydować się na inny kierunek znajdujący się w katalogu dostępnych kierunków na S. C. B. mogło to skutkować utrudnieniami czy też wręcz niemożnością podjęcia studiów na innej uczelni.

Bez znaczenia jest również argument, że kandydaci podczas składania deklaracji przystąpienia do studiowania na kierunku fizjoterapia wypełniali oświadczenie, według którego mogli w przypadku nieuruchomienia tego kierunku wybrać inny spośród oferty edukacyjnej powódki lub zrezygnować bez żadnych dodatkowych kosztów. Ocenie Prezesa UOKiK i Sądu w przypadku nieuczciwej reklamy podlega bowiem postępowanie powódki na etapie przedkontraktowym ograniczonym czasowo do percepcji treści reklamy przez jej adresata.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym nieuczciwa praktyką rynkową jest działanie wprowadzające w błąd polegające na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji, jeżeli działanie to, w jakiś sposób powoduje lub może spowodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której by nie podjął.

Działanie naruszające zbiorowe interesy konsumentów to działanie niekierowane do adresata, którego można określić indywidualnie, zatem wywołuje skutki w stosunku do każdego z adresatów reklamy i zagraża przynajmniej potencjalnie interesom konsumentów jako grupy, zbiorowości.

Zbiorowe interesy konsumentów definiuje art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jeżeli działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta mogącego być kontrahentem przedsiębiorcy wówczas występuje zbiorowy interes konsumentów. W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. sygn. akt III SK 27/07 (OSNP 2009/13-14/188) Sąd Najwyższy wskazał, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest takie zachowanie przedsiębiorcy, które jest podejmowane w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, że poszkodowanym może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy. Możliwy jest, zatem wniosek, że interes zbiorowy to interes grupy konsumentów, których łączy pewna wspólna cecha, tu kandydatów na studia na kierunku fizjoterapia (...) Szkoły Wyższej C. B..

Niezależnie od powyższych rozważań Sąd zauważa, że w stanie faktycznym sprawy część materiałów reklamowych powódki w ogóle nie zawierała odnośnika (gwiazdki przy kierunku studiów fizjoterapia) informującego o otwarciu tego kierunku po uzyskaniu zgody MNiSW.

W świetle przeprowadzonych już rozważań na podstawie tej samej podstawy prawnej tego rodzaju postępowanie mogło wprowadzać w błąd konsumentów w jeszcze większym stopniu niż w sytuacji już przeanalizowanej, gdy przy kierunku fizjoterapia znajdował się odnośnik – gwiazdka.

Podejmowanie przez powódkę czynności rekrutacyjnych na kierunek fizjoterapia, w sytuacji gdy nie otrzymała zgody Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na jego otwarcie stanowiło bez wątpienia nieuczciwą praktykę rynkową, gdyż naruszało zbiorowe interesy konsumentów, polegające na prawie potencjalnych kontrahentów –

osób zainteresowanych reklamowanymi kierunkami studiów do otrzymania o nich od powódki jasnej, rzetelnej i prawdziwej informacji.

W tym stanie rzeczy odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. 479^{31a} § 1 k.p.c., gdyż Sąd nie znalazł podstaw do jego uwzględnienia.

Na zasadzie art. 77 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kosztami postępowania administracyjnego zasadnie została obciążona powódka, gdyż Prezes UOKiK udowodnił jej stosowanie deliktu administracyjnego.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do wyniku sporu, zasądzając na rzecz pozwanego koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych (art.98, art. 99 i art. 108 § 1 k.p.c.)